

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. _____

din _____
Chișinău

**Cu privire la aprobarea Codului deontologic
al lucrătorului medical și al farmacistului**

În temeiul art.17 alin.(1) lit. l) din Legea nr. 264-XVI din 27 octombrie 2005 cu privire la exercitarea profesiei de medic (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.172-175, art.839), cu modificările și completările ulterioare, în vederea executării Planului de acțiuni pe anul 2016 privind implementarea Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011-2016, aprobat prin Hotărîrea Parlamentului nr.90 din 12 mai 2016 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.184-192, art.405), Guvernul **HOTĂRĂȘTE**:

Se aprobă Codul deontologic al lucrătorului medical și al farmacistului (se anexează).

Prim-ministru

PAVEL FILIP

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului nr.
din 2016

CODUL DEONTOLOGIC AL LUCRĂTORULUI MEDICAL ȘI AL FARMACISTULUI

CAPITOLUL I DISPOZIȚII GENERALE. OBIECTUL, SCOPUL ȘI SFERA DE REGLEMENTARE

1. Codul deontologic al lucrătorului medical și al farmacistului (în continuare – Codul) reglementează conduita, valorile și angajamentele morale fundamentale în baza cărora se exercită profesiunea de lucrător medical și farmacist pe teritoriul Republicii Moldova.

2. Prezentul Cod are drept scop:

a) stabilirea normelor de conduită pentru lucrătorii medicali și farmaciștii din Republica Moldova;

b) creșterea prestigiului și consolidarea autorității profesiei de lucrător medical și farmacist;

c) instituirea unor standarde unice de conduită a tuturor lucrătorilor medicali și farmaciștilor;

d) informarea cetățenilor cu privire la conduita pe care trebuie să o adopte toți lucrătorii medicali și farmaciștii din Republica Moldova;

e) prevenirea eventualelor încălcări de origine morală.

3. Codul exprimă adevărată adeziunea lucrătorilor medicali și farmaciștilor la Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 10 septembrie 1948, Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, adoptată la 4 noiembrie 1950 la Roma, alte tratate și convenții internaționale, la care Republica Moldova este parte, și se realizează prin intermediul următoarelor obiective:

a) ocrotirea drepturilor pacienților;

b) respectarea obligațiilor profesionale;

c) conștientizarea unui comportament corespunzător de către toți membrii comunității medicale;

d) apărarea demnității și a prestigiului profesiei de medic și farmacist.

4. Prezentul Cod se aplică tuturor lucrătorilor medicali și farmaciștilor din Republica Moldova, care activează fie individual, fie în cadrul unor persoane juridice care prestează servicii de sănătate ori acordă asistență în domeniul farmaceutic, indiferent de forma juridico-organizațională și tipul de proprietate al acestora.

5. Prevederile prezentului Cod se întemeiază pe prevederile legislației Republicii Moldova, tratatelor și convențiilor internaționale, la care Republica

Moldova este parte, și nu exclud sau substituie prevederile actelor normative care reglementează activitatea profesională a lucrătorului medical și farmacistului.

CAPITOLUL II PRINCIPII DE CONDUITĂ ÎN ACTIVITATEA MEDICALĂ ȘI FARMACEUTICĂ

6. Lucrătorul medical și farmacistul trebuie să fie model de comportament etico-profesional.

7. În exercitarea profesiei, lucrătorul medical și farmacistul se ghidează de următoarele principii:

1) Profesionalism.

a) Lucrătorul medical și farmacistul au obligația să-și îndeplinească atribuțiile de serviciu cu responsabilitate, competență, eficiență, promptitudine și corectitudine.

b) Lucrătorul medical și farmacistul, în exercitarea profesiei, acordă prioritate intereselor pacientului, care primează asupra oricăror alte interese.

c) Lucrătorul medical și farmacistul trebuie să dea dovadă de maximă vigilență în acordarea serviciilor medicale și în evitarea complicațiilor previzibile la pacientul aflat în îngrijirea lor.

d) Este interzisă practicarea de către lucrătorul medical sau farmacist a unor activități care dezonorează profesia medicală. Lucrătorii medicali și farmaciștii se vor abține, inclusiv în afara practicii profesionale, de la acte de natură să compromită imaginea lucrătorului medical.

2) Independență profesională.

Lucrătorul medical și farmacistul se bucură de independență profesională, libertatea prescripțiilor și actelor medicale care le consideră necesare în limitele standardelor aprobate și cu interzicerea raționamentului de rentabilitate economică sau de ordin administrativ.

3) Onestitate.

a) Lucrătorul medical și farmacistul au obligația să exercite actele medicale conform competenței profesionale dobândite cu corectitudine.

b) În exercitarea profesiei, lucrătorul medical și farmacistul trebuie să activeze cu exprimarea stimei față de o altă persoană, acționând și discutând sincer și corect orice chestiune.

4) Integritate.

a) Lucrătorul medical și farmacistul au obligația de a susține sănătatea fizică și mintală a omului, de a promova un mod sănătos de viață, de a preveni îmbolnăvirile și de a ușura suferințele, respectând dreptul la viață și demnitate a ființei umane, fără discriminări de vîrstă, sex, rasă, etnie, religie, naționalitate, condiție socială, ideologie, politică sau din orice alt motiv atît pe timp de pace, cît și pe timp de război.

b) Lucrătorul medical și farmacistul are obligația de creare și menținere a unor relații profesionale în raporturile cu alți lucrători medicali și farmaciști.

5) Respect și acceptare.

a) În exercitarea profesiei, lucrătorul medical și farmacistul trebuie să fie tolerant, atent și înțelegător cu alte persoane, cu părerile și valorile acestor persoane.

b) Relația lucrătorului medical și farmacistului cu pacientul și reprezentantul legal al acestuia trebuie să fie bazată pe respect mutual, încredere, confidențialitate și toleranță.

c) Respectul față de ființa umană nu încetează nici după moartea acesteia.

6) Responsabilitate, bunăvoință și sollicitudine.

a) În exercitarea profesiei, lucrătorul medical și farmacistul își asumă deplina responsabilitate în legătură cu deciziile luate.

b) Lucrătorul medical și farmacistul, în exercitarea profesiei, au obligația de a oferi prioritate calității actului medical, stării de bine și îngrijirii la cel mai înalt nivel al pacientului.

c) Lucrătorul medical și farmacistul este obligat să participe la activități de formare continuă.

d) Lucrătorul medical și farmacistul este în drept să colaboreze și să coopereze cu colegii în interesul stării de bine al pacientului.

7) Încredere.

a) Calificarea profesională și nivelul moral al lucrătorului medical și farmacistului trebuie să inspire încredere pacienților.

8) Confidențialitate.

a) Lucrătorul medical și farmacistul este obligat să păstreze confidențialitatea informațiilor referitoare la pacienți, obținute în cadrul activității sale profesionale.

9) Loialitate.

a) Lucrătorul medical și farmacistul acționează cu bună-credință în instituția în care își desfășoară activitatea, precum și în relația cu pacientul.

b) Lucrătorul medical și farmacistul are obligația să se abțină de la orice act sau faptă care poate prejudicia imaginea, prestigiul sau interesele legale ale instituției în care activează sau ale pacientului.

8. Lucrătorul medical sau farmacistul poate folosi numai calificarea la care are dreptul, conform pregătirii profesionale, cu excepția cazurilor de urgență vitală.

9. Dacă lucrătorul medical sau farmacistul consideră că nu are suficiente cunoștințe sau experiență pentru a asigura o asistență corespunzătoare, el este obligat să solicite un consult cu alți specialiști sau va îndrepta bolnavul la aceștea.

CAPITOLUL III AUTORITATEA PROFESIONALĂ ȘI PRESTIGIUL LUCRĂTORULUI MEDICAL ȘI AL FARMACISTULUI. ÎNCREDEREA PACIENTULUI

10. Autoritatea lucrătorului medical și al farmacistului reprezintă un capital moral personal și depinde de pregătirea profesională al acestuia. Autoritatea lucrătorului medical și al farmacistului presupune un anumit prestigiu, reputație și faimă a persoanei în cauză.

11. Fiecare membru al comunității medicale și farmaceutice are obligația de a reacționa și a raporta cazurile sesizate în cadrul activității profesionale, care ar afecta imaginea și autoritatea profesională, ar avea impact negativ asupra prestigiului profesiei de medic și farmacist, ar afecta reputația instituției în care activează, autorităților ierarhic superioare.

12. Lucrătorul medical și farmacistul trebuie să participe nemijlocit la crearea și protejarea imaginii pozitive a profesiei și a instituției pe care o reprezintă.

13. Lucrătorul medical și farmacistul pot veni cu mesaj public oficial din partea instituției în care activează doar la împuternicirea primită din partea administrației instituției. Orice informație oferită, fie pacientului, fie reprezentanților mass-media, trebuie să țină doar de competența lui profesională.

14. Încrederea pacientului reprezintă un indicator al calității serviciului medical.

CAPITOLUL IV PERFEȚIONAREA ȘI FOLOSIREA CUNOȘTINȚELOR PROFESIONALE AUTOINSTRUIREA MEDICALĂ CONTINUĂ

15. Lucrătorul medical și farmacistul trebuie să-și dezvolte și perfecționeze continuu cunoștințele și abilitățile profesionale, pe parcursul întregii activități, să sporească autoritatea și prestigiul profesiei medicale pentru a merita stima și încrederea pacienților și a colegilor.

16. Autoinstruirea este o responsabilitate importantă și permanentă a membrilor comunității medicale și farmaceutice.

17. Recomandările și prescripțiile clinice trebuie să se bazeze pe dovezi științifice.

CAPITOLUL V INTEGRITATEA LUCRĂTORULUI MEDICAL ȘI AL FARMACISTULUI

18. Lucrătorul medical sau farmacistul nu trebuie să se folosească de funcție sau de alte circumstanțe pentru a-și spori numărul de pacienți.

19. Lucrătorul medical și farmacistul au obligația să evite implicarea în careva act de corupție sau mituire. Lucrătorul medical și farmacistul nu vor emite certificate sau alte documente medicale care ar aduce lui personal sau pacientului un avantaj material nejustificat sau ilicit.

20. Este interzisă înțelegerea dintre doi sau mai mulți lucrători medicali, dintre lucrătorii medicali și farmaciști sau dintre lucrătorii medicali sau farmaciști și personalul auxiliar, angajat în unitatea medicală sau farmaceutică, în vederea obținerii unor avantaje materiale. Lucrătorului medical i se interzice prescrierea medicamentelor în favoarea unor companii farmaceutice, în scopul obținerii unor profituri personale sau instituționale, precum și prepararea, eliberarea, distribuirea și comercializarea produselor farmaceutice și parafarmaceutice.

21. Lucrătorul medical și farmacistul nu pot, sub niciun motiv, să condiționeze diagnosticarea și tratamentul pacientului, solicitând de la acesta, de la tutore sau rudele sale bani, cadouri, servicii și alte avantaje.

22. Lucrătorul medical și farmacistul au obligația să protejeze confidențialitatea informațiilor referitoare la pacienți, obținute în cadrul activității profesionale.

23. Lucrătorul medical și farmacistul nu pot propune sau aplica pacientului remedii sau procedee empirice sau insuficient demonstrate ca fiind benefice sau lipsite de riscuri.

24. Se interzice utilizarea metodelor de diagnostic sau tratament fără suport științific sau neacceptate de comunitatea medicală și care prezintă riscuri pentru pacienți.

25. Se interzice practicarea oricăror forme de înșelăciune.

26. În cazurile în care lucrătorul medical sau farmacistul acționează la cererea unui organ de drept în baza unui act procedural, acesta trebuie să se asigure că pacientul cunoaște situația reală. Lucrătorul medical sau farmacistul trebuie să se prezinte pacientului și să-i explice scopul investigațiilor sau tratamentului aplicat.

27. Lucrătorul medical și farmacistul vor refuza să efectueze vreo procedură care poate aduce prejudicii pacientului.

28. Se interzice orice colaborare sau sprijin al persoanelor care practică ilegal profesiunea de medic sau farmacist. Lucrătorul medical și farmacistul au obligația de a informa organele de drept competente despre existența unor astfel de situații.

CAPITOLUL VI NORME DE CONDUITĂ ÎN RAPORT CU PACIENTUL

Secțiunea 1 Norme de conduită în activitatea medicală și farmaceutică

29. Profesia medicală este incompatibilă cu duritatea, apatia, ignoranța, indiferența, aroganța, nerăbdarea, corupția, discriminarea, stigmatizarea care afectează și discreditează atât autoritatea unui lucrător medical ori farmacist în parte, cât și a colectivului profesional, a medicinei în ansamblu.

30. Lucrătorul medical sau farmacistul nu poate fi implicat în realizarea unor acte degradante pentru ființa umană.

31. Din momentul în care au răspuns unei solicitări, lucrătorul medical și farmacistul sînt obligați moral să asigure bolnavului îngrijiri calificate, inclusiv prin îndreptarea pacientului la o unitate medicală sau la un specialist cu competențe superioare.

32. Lucrătorul medical și farmacistul nu pot fi obligați să-și exercite profesia în condiții ce ar putea compromite calitatea îngrijirilor medicale și a actelor profesionale, cu excepția urgențelor medico-chirurgicale vitale.

33. Lucrătorul medical și farmacistul au obligația morală să aducă la cunoștința organelor competente orice situație care ar putea prezenta pericol pentru sănătatea publică.

34. Lucrătorul medical și farmacistul trebuie să respecte dreptul pacientului la libera alegere a persoanelor implicate în actul medical.

35. Lucrătorul medical sau farmacistul, solicitat să acorde asistență medicală sau farmaceutică unei persoane private de libertate, inclusiv unui deținut, nu poate să provoace, direct sau indirect, sau să favorizeze atingerea integrității fizice sau psihice a deținutului, inclusiv a demnității acestuia. Dacă lucrătorul medical sau farmacistul va observa că persoana în detenție necesită îngrijiri medicale, una din obligațiile morale și profesionale medicale va fi intervenția în sprijinul și protejarea persoanei deținute prin acordarea serviciilor de asistență medicală sau farmaceutică.

Secțiunea a 2-a

Norme de conduită în raport cu pacientul

36. Lucrătorul medical și farmacistul trebuie să ofere pacientului, la cererea acestuia, informații depline și inteligibile despre starea sănătății sale, despre etapele tratamentului, riscurile și rezultatele scontate.

37. În cazul în care sînt întocmite documente medicale, persoana la care se referă documentul emis trebuie informată cu privire la conținutul acestuia.

38. Maniera de prezentare a informației necesită o tentă de optimism, trebuie să inspire speranță și încredere, fără a omite importanța factorului psihic.

39. Lucrătorul medical sau farmaceutic trebuie să respecte dreptul de decizie al pacientului, fără a-i impune convingerile personale și fără a exercita presiuni psihice asupra acestuia.

40. Cu cât actul medical preconizat este mai complex și mai riscant, cu atât informarea pacientului cu privire la riscurile și alternativele posibile trebuie să fie mai amplă.

41. Prognosticul va fi comunicat familiei doar cu consimțământul pacientului.

42. Prognosticul grav va fi adus la cunoștința pacientului cu prudență, compasiune și tact, oferind pacientului suport psiho-emoțional și speranță, la necesitate, referire la consiliere psihologică.

43. Prognosticul real nu se va divulga nici în cazul în care pacientul declară că nu dorește să afle adevărul. În asemenea caz, pot fi informați unii membri ai familiei pacientului, conform indicațiilor acestuia.

Secțiunea a 3-a **Consimțământul și acordul informat al pacientului**

44. Consimțământul pacientului este exprimat în condițiile legii.

45. Consimțământul se consideră implicit în cazurile în care pacientul se prezintă de sine stătător pentru a beneficia de consultația medicală sau când este solicitată o consultare medicală la domiciliu.

46. Consimțământul va fi acceptat doar după informarea deplină a pacientului cu privire la diagnostic, prognostic, alternativele terapeutice, riscurile și avantajele acestora.

47. Lucrătorul medical trebuie să se asigure că refuzul pacientului nu este condiționat de un moment de afect sau de suprasolicitare psihică a acestuia. În cazurile menționate, cu acordul pacientului, lucrătorul medical poate apela la ajutorul rudelor sau persoanelor apropiate, care pot să ofere suport la luarea deciziei de către pacient. În lipsa acestora, lucrătorul medical va oferi suport pacientului în luarea deciziei în conformitate cu datoria profesională, obiectivul primordial fiind viața, sănătatea și beneficiul pacientului.

48. Consimțământul pacientului poate fi acceptat în formă verbală sau în formă scrisă și se perfectează prin înscrierea în documentația medicală a acestuia, cu semnarea obligatorie de către pacient sau reprezentantul său legal (ruda apropiată) și medicul curant sau personalul medical, unde vor fi indicate explicit denumirea și condițiile actului medical preconizat, riscurile posibile.

49. În situațiile de urgență, când este pusă în pericol viața pacientului, iar acesta nu-și poate exprima voința și rudele sau reprezentanții săi legali nu pot fi contactați, consimțământul va fi considerat implicit, iar lucrătorul medical va face tot posibilul pentru a salva viața pacientului, urmînd ca acesta să fie informat ulterior despre amplexarea actului medical efectuat.

50. În situația pacienților minori sau a persoanelor cu capacitate limitată de exercițiu, consimțământul va fi exprimat de tutore, reprezentanți legali sau alte persoane desemnate.

51. În cazul în care motivul incertitudinilor depășește competența profesională și are aspect social, juridic sau alt aspect nonmedical, se recomandă consultarea comitetelor de etică (bioetică) existente la nivel instituțional, care se vor pronunța în acest sens, prin emiterea recomandărilor respective.

Secțiunea a 4-a **Confidențialitatea și secretul profesional**

52. Confidențialitatea este dreptul pacientului de a nu fi divulgată unor terțe persoane informația referitoare la starea sănătății sale fizice și psihice, aspectele intime ale vieții personale, în condițiile Legii privind protecția datelor cu caracter personal.

53. Lucrătorul medical și farmacistul au datoria de a proteja confidențialitatea informațiilor referitoare la pacienți, obținute în cadrul activității lor profesionale prin procesul de acumulare, stocare, transmitere, primire ori distrugere a datelor.

54. Informațiile confidențiale pot fi dezvăluite:

- a) cu consimțământul scris al pacientului;
- b) cu consimțământul scris al tutorelui/reprezentantul legal al pacientului, atunci când vârsta pacientului sau starea lui de sănătate nu permite consimțirea directă;
- c) în cazul prevenirii afectării majore sau punerii în pericol a sănătății pacientului, a unei terțe persoane sau a publicului în general;
- d) la cererea organelor de urmărire penală, a procuraturii și instanței judecătorești în legătură cu efectuarea urmăririi penale sau cercetării judecătorești;
- e) în alte situații prevăzute de lege.

55. Divulgarea informației private, în cazurile menționate la pct.54 trebuie să se facă cu precauție, fără a aduce prejudicii morale pacientului, cu maxim respect pentru demnitatea acestuia.

Secțiunea a 5-a

Situații de urgență.

Cazurile calamităților naturale și situațiilor de forță majoră

56. Lucrătorul medical sau farmacistul, care se află lângă un pacient rănit sau în pericol, are obligația să-i acorde asistență la nivelul posibilităților momentului și locului, sau să se asigure că acesta primește îngrijirile necesare.

57. În caz de pericol de moarte, lucrătorul medical va rămâne lângă pacient atât timp cât e nevoie de ajutorul lui profesional.

58. În caz de situații excepționale, lucrătorul medical și farmacistul vor oferi serviciile lor profesionale imediat ce au luat cunoștință despre eveniment.

59. În caz de forță majoră sau situații excepționale, lucrătorul medical sau farmacistul nu are dreptul să-și abandoneze bolnavii, cu excepția cazului în care autoritatea publică centrală de specialitate permite acest lucru printr-un ordin emis în conformitate cu legea.

Secțiunea a 6-a

Cercetarea biomedicală pe subiecți umani

60. În studiul pe subiecți umani, binele individului primează asupra binelui societății și al științei.

61. Lucrătorul medical sau farmacistul implicat în cercetarea biomedicală (studiu clinic) are datoria de a promova și a proteja viața, sănătatea, intimitatea și demnitatea subiecților umani care participă la cercetare.

62. Lucrătorul medical sau farmacistul trebuie să ia toate măsurile necesare pentru a proteja intimitatea subiecților participanți la cercetare, pentru a păstra confidențialitatea informațiilor despre aceștia, și să minimalizeze pe cât posibil impactul cercetării asupra integrității lor fizice și psihice.

63. Se interzice orice activitate terapeutică sau experimentală pe om din orgoliu.

64. Subiectul uman poate participa la cercetare biomedicală (studiu clinic) doar în mod voluntar și numai după ce acesta sau, dacă acesta nu este capabil să-și exprime consimțământul în cunoștință de cauză, reprezentantul său legal și-a dat consimțământul scris după ce a fost informat despre natura, amploarea, consecințele și riscurile studiului clinic.

65. Subiecții se pot retrage oricând din cercetare biomedicală (studiu clinic) prin revocarea consimțământului scris, fără careva prejudiciu pentru ei.

66. Refuzul unui pacient de a participa la o cercetare biomedicală (studiu clinic) nu trebuie să influențeze calitatea relației medic-pacient.

67. Forțarea sau inducerea în eroare a subiectului de a participa la cercetarea biomedicală (studiu clinic) constituie o gravă încălcare a principiilor eticii medicale și a legislației în vigoare.

68. Orice cercetare biomedicală (studiu clinic) cu implicare de subiecți umani, bolnavi sau sănătoși, va trebui să fie avizată în mod obligatoriu de către Comitetul Național de Expertiză Etică pentru Studiul Clinic, abilitat cu acest drept.

Secțiunea a 7-a

Refuzul de a acorda asistență medicală

69. Lucrătorul medical poate refuza efectuarea unui act medical din motive profesionale temeinice, care pot fi argumentate prin lipsa de cunoștințe suficiente și calificare specifică în domeniu din partea lucrătorului medical sau în cazul unor posibilități tehnico-materiale limitate pentru a efectua asistența solicitată, cu excepția cazurilor de urgență vitală.

70. Lucrătorul medical poate refuza în asistență medicală atunci când devine imposibilă stabilirea unui contact terapeutic cu pacientul cu implicare psihoemoțională negativă. În astfel de cazuri lucrătorul medical va îndrepta pacientul către alt lucrător medical, cu calificare similară, pentru acordarea asistenței medicale necesare.

Secțiunea a 8-a

Atentarea la viața, integritatea fizică și psihică a pacientului.

Dileme contemporane

71. Fiecare lucrător medical și farmacist trebuie să facă tot posibilul pentru a reduce suferința bolnavului incurabil, cu respectarea demnității acestuia.

72. Prin acțiunile sale profesionale, lucrătorul medical sau farmacistul nu va supune pacientul la niciun act interzis de lege, chiar dacă există cererea expresă a pacientului respectiv sau a reprezentantului acestuia.

73. Lucrătorul medical sau farmacistul nu va asista și nu va îndemna bolnavul la sinucidere sau autovătămări prin sfaturi, recomandări, împrumut de instrumente și alte mijloace, și va refuza orice explicație sau ajutor în acest sens.

74. Lucrătorul medical sau farmacistul nu va practica mutilarea pacientului fără documente justificate medical și fără consimțământul informat al acestuia, cu excepția situațiilor de urgență ce implică risc vital.

75. Înteruperea sarcinii poate fi practică doar în cazurile și condițiile prevăzute de lege.

76. Lucrătorul medical are obligația de a informa în detaliu orice donator de organe, țesuturi, de sânge și transfuzia sanguină despre natura intervenției preconizate și consecințele posibile.

77. Medicul implicat în procedura de transplant nu are dreptul să participe la constatarea stării de moarte cerebrală a donatorului de organe sau țesuturi.

78. Lucrătorii medicali trebuie să manifeste o atitudine echitabilă și fără restricții față de cuplurile care au apelat la serviciul de reproducere umană asistată, iar copilul născut ca urmare a acestei proceduri va putea beneficia de toate drepturile copilului conceput pe cale naturală.

79. Se interzice producerea de embrioni umani în scop de cercetare științifică și comercializare.

CAPITOLUL VII NORME DE CONDUITĂ COLEGIALE

80. Lucrătorul medical sau farmacistul va avea un comportament bazat pe respect, corectitudine și amabilitate în relațiile cu toți colegii.

81. Blamarea și defăimarea colegilor în prezența pacienților, a personalului sanitar și altor persoane, precum și orice expresie sau act capabil să compromită încrederea în medicul curant și autoritatea acestuia constituie o încălcare a regulilor etice și deontologice.

82. Lucrătorul medical sau farmacistul va cere părerea unui coleg sau va recomanda pacientului consultarea altor colegi în cazul în care consideră că propriile abilități și cunoștințe sînt insuficiente.

83. Dacă propunerea pentru consultare vine din partea pacientului sau a rudelor acestuia, medicul curant este obligat să organizeze consultarea.

84. Medicul care anterior a consultat pacientul, la propunerea acestuia sau a rudelor, în cadrul adresării sau internării curente, nu va examina pacientul din proprie inițiativă, fără aprobarea medicului curant, cu excepția cazurilor de urgență.

85. În cazul în care pacientul este consultat de un grup de specialiști, aceștia se vor retrage pentru a discuta cazul. După ce specialiștii vor ajunge la un consens, medicul curant va comunica bolnavului rezultatul consultării.

86. În cadrul consultului medical comun se va păstra atmosfera de stimă și respect reciproc și se va exclude orice manifestare de superioritate față de medicul curant.

87. Cazul respectiv și observațiile critice nu se vor discuta în prezența bolnavului sau a altor persoane străine, chiar dacă este vorba de lucrători medicali sau farmaceutici ce se află în subordine.

88. Dacă în urma consultului de către un grup de specialiști, avizul acestora diferă fundamental de cel al medicului curant, pacientul trebuie informat despre acest fapt.

89. Medicul curant este liber să se retragă de la tratament, în cazul în care părerea medicilor care au participat la consultare prevalează în opinia pacientului sau a rudelor acestuia.

CAPITOLUL VIII ERORILE MEDICALE ȘI RISCUL PROFESIONAL

90. Poziția pe care o adoptă lucrătorii medicali și farmaciștii față de eroarea medicală trebuie să aibă drept criteriu esențial binele pacientului.

91. Fiecare lucrător medical și farmacist este obligat, din punct de vedere moral, să raporteze specialiștilor din domeniu comiterea unor greșeli (erori) proprii sau depistarea acestora în lucrul colegilor săi, în cazul în care pot fi afectate viața, sănătatea și binele pacientului.

92. Lucrătorul medical și farmacistul trebuie să ia în considerare și să evalueze cele mai mici riscuri prin atitudine prudentă și acuratețe, inclusiv riscurile supuse normării, adică susceptibile de evaluare anticipată, precum și riscurile nesupuse normării, rezultate din situații de urgență.

93. În scopul reducerii erorilor medicale, lucrătorul medical și farmacistul trebuie să acționeze cu prudență, scepticism obiectiv, vigilență și entuziasm moderat, să dea dovadă de scrupulozitate științifică.

CAPITOLUL IX COMITETELE DE ETICĂ (BIOETICĂ)

94. În vederea aplicării prevederilor prezentului Cod, în cadrul instituțiilor medicale și farmaceutice se creează comitete de etică (bioetică), care își desfășoară activitatea în baza unui regulament, modelul căruia se aprobă de către Ministerul Sănătății.

95. Comitetele de etică (bioetică) sînt structuri în cadrul instituțiilor medicale și farmaceutice, constituite în scopul prevenirii și soluționării problemelor complicate de ordin moral, apărute în activitatea științifică biomedicală contemporană și în practica clinică.

96. Comitetele de etică (bioetică) sînt obligate să promoveze și să monitorizeze implementarea valorilor și normelor stipulate în prezentul Cod.

97. Conducerea instituțiilor medicale este obligată să asigure condiții adecvate pentru activitatea comitetelor de etică (bioetică).

98. Cheltuielile ce țin de activitatea comitetului de etică (bioetică) sînt acoperite din contul instituțiilor medicale.

99. Comitetul de etică (bioetică) este un organ colegial format din persoane competente, care nu sînt salarizate și reprezintă atît domenii medicale, cît și alte domenii.

100. Comitetul de etică (bioetică) se întrunește la cererea pacientului sau a rudelor acestuia, a unui medic sau grup colectiv de medici, la cererea administrației spitalului sau a unor organizații neguvernamentale, sindicate, altor persoane interesate.

101. Comitetul de etică (bioetică) are funcție consultativă. În fiecare caz de încălcare a prezentului Cod, precum și a altor norme în domeniu, comitetul de etică (bioetică) prezintă conducerii instituției medicale un raport privind examinarea sesizării despre încălcare, care va cuprinde recomandări și modalități de soluționare a acestora.

102. Conducerea (administrația) instituțiilor medicale și farmaceutice va lua decizia finală cu privire la cazurile de încălcare a Codului și aplicare a sancțiunilor, care vor fi aduse la cunoștința persoanelor interesate.

103. Raportul comitetului de etică (bioetică) trebuie să fie în acord cu prevederile stipulate în legislația Republicii Moldova în vigoare și în conformitate cu declarațiile internaționale.

CAPITOLUL X

RESPONSABILITATEA CONDUCĂTORILOR INSTITUȚIILOR MEDICALE ȘI FARMACEUTICE

104. Conducătorii instituțiilor medicale și farmaceutice trebuie să ia măsurile necesare pentru prevenirea cazurilor de încălcare a normelor de conduită de către lucrătorii medicali și farmaciști.

105. Monitorizarea, informarea și îndrumarea corectă a lucrătorilor medicali și farmaciștilor pentru o activitate etică și de calitate constituie principalele mijloace de punere în aplicare a prevederilor prezentului Cod de către administrația instituțiilor medicale și farmaceutice.

106. Conducătorii instituțiilor medicale și farmaceutice au responsabilitatea elaborării unor instrumente de promovare și monitorizare continuă în rîndul lucrătorilor medicali și farmaceutici a valorilor și normelor prezentului Cod.

107. Conducătorii instituțiilor medicale și farmaceutice sînt responsabili de acțiunile lucrătorilor medicali și farmaceutici săvîrșite cu încălcarea normelor morale și de conduită, stabilite de prezentul Cod.

108. Conducătorii instituțiilor medicale și farmaceutice, indiferent de forma juridico-organizațională și tipul de proprietate al acestora, sînt obligați să

asigure în instituția subordonată climatul de integritate instituțională prin aplicarea politicilor anticorupție naționale și sectoriale, precum și a cerințelor specifice de integritate profesională, în special, denunțarea și tratarea influențelor necorespunzătoare, accidentelor fără urmări negative pentru sănătatea pacientului, situațiilor periculoase (metode nesigure de tratament, aparataje medicale nesigure), evenimentelor extreme care pot afecta serios sănătatea pacientului. Persoana care a întocmit raportul sau declarația va fi informată despre măsurile luate.

CAPITOLUL XI RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCĂLCAREA PREVEDERILOR PREZENTULUI COD

Secțiunea 1

Răspunderea pentru încălcarea prevederilor prezentului Cod

109. Prezentul Cod nu exclude și nu substituie actele normative și instituționale care stabilesc atribuțiile, responsabilitatea, drepturile și obligațiile membrilor comunității medicale și farmaceutice.

110. Membrii comunității medicale sînt obligați să respecte prevederile prezentului Cod.

111. La apariția întrebărilor privind aplicarea prevederilor prezentului Cod sau în caz de incertitudine în luarea deciziilor, membrii comunității medicale vor consulta Comitetele de etică (bioetică).

Secțiunea a 2-a Sancțiuni

112. Lucrătorii medicali și farmaceutici, care încalcă jurămîntul medicului, prezentul Cod, precum și prevederile altor acte normative răspund disciplinar.

113. În funcție de gradul de încălcare a normelor, pot fi aplicate următoarele sancțiuni:

- 1) avertismentul;
- 2) muștrarea;
- 3) muștrarea aspră;
- 4) concedierea.

114. Sancțiunile disciplinare se aplică în condițiile Codului muncii al Republicii Moldova nr.154-XV din 28 martie 2003.

115. Conducătorii unităților medicale și farmaceutice au obligația de a pune la dispoziția persoanelor desemnate, cu investigarea abaterii disciplinare, actele solicitate, precum și orice alte date și informații necesare soluționării cazului.

116. Răspunderea disciplinară a lucrătorului medical sau a farmacistului nu exclude răspunderea penală, contravențională, civilă sau materială a acestuia.

NOTA DE ARGUMENTARE

la proiectul hotărîrii Guvernului cu privire la aprobarea Codului deontologic al lucrătorului medical și al farmacistului

Condițiile ce au impus elaborarea proiectului, finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări.

La momentul actual societatea din republica Moldova trece printr-o perioadă de reforme și remanieri fundamentale, inclusiv în domeniul sănătății. Noile imperative ale comunității contemporane impun o revizuire a multor criterii și valori, considerate tradiționale în activitatea noastră pînă nu demult. Astăzi, însă, în condițiile unei medicini tehnologizate, fragmentată în specialități înguste și pragmatizată pînă la maximum, apare necesitatea formării unui nou sistem etico-normativ și valoric care ar fi un mecanism eficient în restructurarea democratică a societății noastre. Anume lucrătorului medical și farmacistului îi revin un rol determinant în realizarea imperativelor etice, mai întîi a celor generale și, nu în ultimul rînd, a celor profesionale, stabilind o unitate dialectică dintre științific și moral, între aprecierea prioritară a valorii vieții și principiul justeții și echității, dictat de interesele socio-economice. În fața medicinei contemporane apar un șir de contradicții și dileme, soluționarea cărora necesită elaborarea unor norme deontologice, care ar ajuta lucrătorul medical în actul de luare a unor atitudini și decizii determinante, reieșind din responsabilitatea sa morală și profesională, dar obligatoriu în favoarea beneficiului pacientului.

Necesitatea elaborării acestor norme reiese și din faptul că odată cu aprobarea unor acte legislative specifice, cum ar fi *Legea cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului*, *Legea cu privire la exercitarea profesiei de medic*, și elaborarea mecanismelor de implementare a acestora, se prezintă drept o necesitate actuală revizuirea interpretării unor astfel de categorii ale eticii medicale ca confidențialitatea, consimțămîntul pacientului, dreptul la informare, autonomie, libera alegere etc., în contextul activității medicale din Republica Moldova.

Prezentul proiect Cod deontologic al lucrătorului medical și al farmacistului vine să contribuie la rezolvarea unor probleme de natură etico-morală a activității lucrătorilor medicali și farmaciștilor, probleme inevitabile în perioada de tranziție. Totodată, elaborarea Codului a fost stabilită drept măsură al Planului de acțiuni pe anul 2016 privind implementarea Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011-2016, aprobat prin Hotărîrea Parlamentului nr. 90 din 12 mai 2016.

La elaborarea proiectului Codului deontologic au participat specialiști ai Ministerului Sănătății și subdiviziunilor sale, USMF „Nicolae Testemițanu”, a Centrului Național de Bioetică, Comitetului de Etică pentru studii clinice ale medicamentului și metodelor noi de tratament, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, Școlii de Management

în Sănătate Publică, Ligii medicilor, Asociațiilor profesionale. Totodată, proiectul a fost plasat pentru consultarea opiniei publice pe pagina web a Ministerului Sănătății (www.ms.gov.md) și portalului oficial de transparență decizională www.particip.gov.md.

Principalele prevederi, evidențierea elementelor noi, efectul scontat de realizarea proiectului.

Proiectul Codului deontologic al lucrătorului medical și al farmacistului, în premieră pentru Republica Moldova, cuprinde și reglementează un ansamblu de principii, reguli și standarde care reprezintă idealurile, principiile și normele de conduită obligatorii, valorile și angajamentele morale fundamentale în baza cărora se exercită profesiunea de lucrător medical și farmacist pe teritoriul Republicii Moldova. Prezentul Cod exprimă adeziunea lucrătorilor medicali și farmaciștilor din Republica Moldova la Carta Universală a Drepturilor Omului.

Prevederile Codului sunt aplicabile tuturor lucrătorilor medicali și farmaciștilor din Republica Moldova, care activează fie individual, fie în cadrul unor persoane juridice care prestează servicii de sănătate ori acordă asistență în domeniul farmaceutic, indiferent de forma juridică de organizare și tipul de proprietate al acestora.

Pentru aplicare comodă, reglementările proiectului sunt expuse într-o succesiune logică care asigură înțelegerea justă a actului normativ și sunt grupate în unsprezece capitole.

Pornind de la reglementări generale ce vizează obiectul, scopul și principiile de conduită în activitatea medicală și farmaceutică, proiectul cuprinde reglementări privind normele de conduită în raport cu pacientul, cât și normele de conduită colegiale.

În același timp, fiind stabilită drept componentă a compartimentului „Prevenirea și combaterea corupției în domeniul ocrotirii sănătății”, drept obiectiv la elaborarea proiectului Codului s-a propus reglementarea normelor ce vizează integritatea lucrătorului medical și farmacistului.

Totodată, proiectul Codului prevede răspunderea și sancționarea membrilor comunității medicale pentru încălcarea prevederilor acestuia, precum și rolul comitetelor de etică (bioetică) în soluționarea problemelor apărute.

Gradul compatibilității actului legislativ cu reglementările legislației comunitare.

Proiectul în cauză se încadrează perfect în reformele propuse de către comunitatea internațională și partenerii de dezvoltare pentru sistemul de sănătate și nu contravine legislației comunitare.

În același timp trebuie de menționat că elaborarea și promovarea respectivului proiect de Cod a fost stabilită drept măsură al Planului de acțiuni pe anul 2016 privind implementarea Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011-2016, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 90 din 12 mai 2016.

Fundamentarea economico-financiară al proiectului.

Aprobarea proiectului Codului deontologic al lucrătorului medical și farmacistului nu necesită careva cheltuieli suplimentare de suportat din bugetul public.

Ministru

Ruxanda GLAVAN